

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO, MAISTO ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS
ĮSTATYMO NR. IX-987 2, 3, 4, 8, 10 IR 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR.
XIV-3115 3, 4, 5, 6 IR 7 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS ŽEMĖS ĮSTATYMO NR. I-446 2, 7, 32, 41, 45, 49, 50, 51 IR 52
PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-3116 3 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖS ĮSIGIJIMO
ĮSTATYMO NR. IX-1314 4 IR 5 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-3117 1
IR 2 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIO
UŽ APLINKOS TERŠIMĄ ĮSTATYMO NR. VIII-1183 9 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO NR. XIV-3118 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO IR MIŠKININKYSTĖS PASLAUGŲ TEIKIMO PAGAL
PASLAUGŲ KVITĄ ĮSTATYMO NR. XI-2411 2 IR 4 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO NR. XIV-3123 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo Nr. IX-987 2, 3, 4, 8, 10 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-3115 3, 4, 5, 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo (toliau – ŽŪMŪKPI), Lietuvos Respublikos žemės įstatymo Nr. I-446 2, 7, 32, 41, 45, 49, 50, 51 ir 52 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-3116 3 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – ŽĮ), Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo Nr. IX-1314 4 ir 5 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-3117 1 ir 2 straipsnių pakeitimo įstatymo (toliau – ŽŪPŽII), Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo Nr. VIII-1183 9 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIV-3118 1 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – MUATĮ), Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų teikimo pagal paslaugų kvitą įstatymo Nr. XI-2411 2 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-3123 1 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – ŽŪMPTPPKI) projektų (toliau kartu – įstatymų projektai) rengimą paskatino siūlymas atsisakyti teisinių prielaidų sudarymo valstybės įmonei Žemės ūkio duomenų centrui (toliau – VĮ ŽŪDC), kurios teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, nuo 2025 m. liepos 1 d. pakeisti teisinę formą iš valstybės įmonės į akcinę bendrovę Žemės ūkio duomenų centrą (toliau – AB ŽŪDC) ir siūlymas, kad įstatymų projektuose nurodytas funkcijos toliau vykdytų VĮ ŽŪDC, kaip yra ir šiuo metu, o ne AB ŽŪDC, kaip yra numatyta 2024 m. lapkričio 12 d. priimtų ir 2025 m. liepos 1 d. įsigaliosiančių įstatymų redakcijose.

2024 m. lapkričio 12 d. buvo priimtas įstatymų paketas: Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo Nr. IX-987 2, 3, 4, 8, 10 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-3115, Lietuvos Respublikos žemės įstatymo Nr. I-446 2, 7, 32, 41, 45, 49, 50, 51 ir 52 pakeitimo įstatymas Nr. XIV-3116, Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo Nr. IX-1314 4 ir 5 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-3117, Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo Nr. VIII-1183 9 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-3118, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų teikimo pagal paslaugų kvitą įstatymo Nr. XI-2411 2 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-3123, kuriais sudarytos prielaidos, kad nuo 2025 m. liepos 1 d. minėtuose įstatymuose nurodytas funkcijas vykdys ne VĮ ŽŪDC, kaip yra šiuo metu, o AB ŽŪDC. Įvertinus kylančias rizikas, dėl nuo 2025 m. liepos 1 d. įstatymais pavestų funkcijų vykdymo tęstinumo užtikrinimo, turint siekį išsaugoti valstybės turtą, kurį patikėjimo teise šiuo metu valdo VĮ ŽŪDC ir kuris pertvarkymo į AB ŽŪDC atveju teisės aktų nustatyta tvarka turėtų būti investuotas į AB ŽŪDC, formuojant AB ŽŪDC įstatinį kapitalą, taip pat atsižvelgiant į tai, kad dėl panašias funkcijas vykdančios ir veikiančios panašioje veiklos srityje – pagrindinė veikla yra informacinių išteklių (registrų ir informacinių sistemų) tvarkymas – valstybės įmonės Registrų centro dar nėra priimta sprendimų, nėra išgrynintos veiklos perspektyvos ir pasiūlymai, dėl tikslingiausios bei racionaliausios teisinės formos veiklos vykdymui, įstatymų projektais siūloma atsisakyti siūlomų pokyčių nuo 2025 m. liepos 1 d. ir palikti tokį teisinį reguliavimą, koks yra ir šiuo metu, kad ŽŪMŪKPI, ŽĮ, ŽŪPŽII, MUATĮ, ŽŪMPTPKI numatytas funkcijas vykdo VĮ ŽŪDC, o ne AB ŽŪDC.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė ir inicijavo Lietuvos Respublikos Seimo narys Remigijus Žemaitaitis.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

VĮ ŽŪDC yra valstybės valdoma įmonė, kurios savininko teises ir pareigas įgyvendina Žemės ūkio ministerija ir kuriai yra pavestos ŽŪMŪKPI, ŽĮ, ŽŪPŽII, MUATĮ, ŽŪMPTPKI numatytos funkcijos. 2024 m. lapkričio 12 d. priėmus įstatymų pakeitimus, kurie turi įsigalioti 2025 m. liepos 1 d., numatyta, kad ŽŪMŪKPI, ŽĮ, ŽŪPŽII, MUATĮ, ŽŪMPTPKI nustatytas funkcijas vykdys ne VĮ ŽŪDC, o teisės aktų nustatyta tvarka į kitą teisinę formą pertvarkyta AB ŽŪDC.

VĮ ŽŪDC pagrindinė veikla yra registrų ir valstybės informacinių sistemų, kurių tvarkytoju paskirtas VĮ ŽŪDC, administravimas, tobulinimas bei duomenų teikimas. VĮ ŽŪDC administruojami registrai ir informacinės sistemos atitinka skirtingas informacijos svarbos kategorijas: ypatingos

svarbos (Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinė sistema, Paraiškų priėmimo informacinė sistema, Ūkinių gyvūnų registras), svarbius (Lietuvos Respublikos fitosanitarinis registras, Lietuvos Respublikos traktorių, savaeigių ir žemės ūkio mašinų ir jų priekabų registras, Lietuvos Respublikos ūkininkų ūkių registras, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registras, Ūkinių gyvūnų veislininkystės informacinė sistema), vidutinės svarbos (Gyvūnų augintinių registras, Lietuvos Respublikos pašarų ūkio subjektų registras, Paramos žemės ūkio veiklos subjektams apskaičiavimo informacinė sistema, Pieno apskaitos informacinė sistema, Traktorininko pažymėjimų informacinė sistema, Žemdirbių mokymo ir konsultavimo informacinė sistema, Žemės ūkio ir maisto produktų sertifikavimo informacinė sistema) ir mažos svarbos (Žemės išteklių stebėsenos informacinė sistema, Žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų patikrinimo aktų informacinė sistema) valstybės informacinius išteklius.

VĮ ŽŪDC valstybės deleguotos funkcijos: Apleistų žemių erdvinių duomenų rinkinio (AŽ_DRLT) tvarkymas; Dirvožemio erdvinių duomenų rinkinio tvarkymas; duomenų administravimas ir teikimas; kontrolinių žemės sklypų erdvinių duomenų kūrimas, atnaujinimas; organizuojamas ir vykdomas žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų kvito blankų pardavimas fiziniams arba juridiniams asmenims ir kitoms organizacijoms; Žemės ūkio naudmenų naudojimo ir apsaugos rinkinio tvarkymas; Žemės melioracinės būklės ir užmirkimo erdvinių duomenų rinkinio tvarkymas. VĮ ŽŪDC teikiamos komercinės paslaugos: arklinių šeimos gyvūnų tapatybės nustatymo dokumento išdavimas; dirvožemio bei melioracijos darbų vykdymas; galvijų pasų išdavimas; geodezijos darbų vykdymas; pažymų, išrašų išdavimas; saugiųjų dokumentų blankų išdavimas; žemės bei kito nekilnojamojo turto kadastrinių matavimų bei duomenų nustatymo paslaugos; žemėtvarkos bei teritorijų planavimo dokumentų rengimo paslaugos.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Visuose įstatymų projektuose: ŽŪMŪKPI, ŽĮ, ŽŪPŽII, MUATĮ, ŽŪMPTPPKĮ, atliekami tik redakcinio pobūdžio pakeitimai, susiję su juridinio asmens teisinės formos pasikeitimu. Atsižvelgiant į tai, kad iš esmės nebus keičiamas teisinis reguliavimas, siūloma patikslinti keičiamų įstatymų nuostatas ir vietoj juose vartojamo pavadinimo „akcinė bendrovė Žemės ūkio duomenų centras“ įrašyti „valstybės įmonė Žemės ūkio duomenų centras“. Įstatymų projektuose kitų pakeitimų nenumatoma.

Valstybė, būdama vienintelė VĮ ŽŪDC savininkė, toliau išlaikys šios valstybės įmonės kontrolę – Žemės ūkio ministerija atrinks ir skirs valstybės įmonės vadovą, taip pat kolegialų valdymo organą – valdybą, bus užtikrinamas veiklos tęstinumas ir specialiųjų įpareigojimų – užtikrinti žemės ūkio informacinių ir kontrolės sistemų veiklą – vykdymas bei priežiūra. VĮ ŽŪDC specialiųjų

įpareigojimų vykdymas ir toliau bus dotuojamas įstatymų nustatyta tvarka, t. y. jų vykdymas bus finansuojamas iš valstybės biudžeto.

Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodyta, kad biudžeto asignavimų valdytojai privalo paskirstyti vadovaujamai įstaigai patvirtintus asignavimus savo įstaigos programoms vykdyti ir pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams, kuriems galimybė gauti biudžeto lėšų numatyta jų veiklos sritį reglamentuojančiuose įstatymuose, vadovaujantis Strateginio valdymo įstatymu priimtuose Vyriausybės nutarimuose, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymu priimtuose Vyriausybės nutarimuose, kuriais viešosioms įstaigoms suteikiami viešojo administravimo įgaliojimai, arba vadovaujantis tiesiogiai taikomais Europos Sąjungos teisės aktais ir tarptautinėmis sutartimis priimtuose Vyriausybės nutarimuose, kuriais nustatoma Europos Sąjungos ar kitos tarptautinės finansinės paramos, teikiamos Lietuvos Respublikai, administravimo tvarka, programoms vykdyti. Atsižvelgiant į šią nuostatą, valstybės funkcijas, kurias šiuo metu vykdo VĮ ŽŪDC, ir toliau vykdys VĮ ŽŪDC. Valstybės registrų, kadastrų ir informacinių sistemų atžvilgiu taikomos specialios Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo nuostatos, o bendra galimybė finansuoti šių funkcijų vykdymą įtvirtinta Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 46 straipsnyje.

Priėmus įstatymų projektus, Vyriausybei ir Žemės ūkio ministerijai nebereikės priimti sprendimų pertvarkyti VĮ ŽŪDC į AB ŽŪDC, pagal 2024 m. lapkričio 12 d. priimtų ir 2025 m. liepos 1 d. įsigaliosiančių įstatymų nuostatas ir ŽŪMŪKPI, ŽĮ, ŽŪPŽII, MUATĮ, ŽŪMPTPKI įstatymuose numatytas funkcijas, bei specialiuosius įpareigojimus toliau vykdys VĮ ŽŪDC, todėl bus pašalintos rizikos dėl minėtais įstatymais pavestų funkcijų ir specialiųjų įpareigojimų vykdymo tęstinumo užtikrinimo, valstybė išsaugos nuosavybės teise valstybės turtą, kurį patikėjimo teise šiuo metu valdo VĮ ŽŪDC, taip pat bus išsaugota tiesioginė VĮ ŽŪDC kontrolė, kadangi Žemės ūkio ministerija ir toliau pati atrinks ir skirs valstybės įmonės vadovą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų projektų priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų projektų priėmimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams
 Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymų projektus, kitų galiojančių įstatymų keisti nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymų projektuose nėra įtvirtinta naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus įstatymų projektus įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Siūlomoms įstatymų nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados
 Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Nėra.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
 Nėra.